

EL GIOL

d'Inca (Mallorca).

Can Genestrar, molí del terme de Costitx (XL, 11. 8). J. F. C.

Ginyent, V. vol. I, 163-4

El GIOL

Mas del terme de Castellcir (Vallès Oriental).

Com a NP el trobem documentat l'any 1616 com a nom d'un bandoler català, en aquesta forma i en la variant originària *Juyol, Juiol* (AORBB IV, 1931, 199.225).

De «*juliol*, el setè mes de l'any», com altres noms dels mesos de l'any usats com cognom en cat. (*Ge-ner, Febrer, Abril* etc.). També pot venir del mateix ús com NP, en el dept. del Cantal, on trobem documentat els següents NLL: *Le Giole, Lous Giouilles* S. XVI, -olles a. 1645 (Amé, *Dict. Topog. du Cantal*). J. F. C.

El GIRAMBELL

Séquia del terme de Rafelguaraf (XXXI, 161.7).

ETIM. De l'àrab *ġārī l-ba'l* 'el corrent del seca'. Format per *ġārī* que en àrab clàssic i hispànic volia dir «courant, fil de l'eau» o «cours» en general (Belot) i *ba'l* 'seca' (RMA, s. v. *currere: ġārī*, pl. *ġāriyīn*, 318. 79b; PALC: «corriente, cosa: *girī, -iin*, corriente, cosa líquida, corrimiento de los líquidos» 157.8, 9.11). De fet, la Séquia de Girambell corre tota ella per terra d'olivar i tarongerar, i en terme de l'Énova rega l'única porció de terme que no és marjal. J. F. C.

El GIRBAU

Mas del terme de Sant Feliu del Racó (Vallès Occidental), en el camí d'aquest poblet a Sant Llorenç del Munt (JCoromines, 1-VI-1952).

Girbal i *Girbau*, cognoms que AlcM registra a Bordils, Campmany, Sant Celoni i Barcelona el primer; i a Palamós, Sant Feliu de Guíxols, Roda, Almacelles, l'Ametlla, Balenyà, Barberà, Barcelona, Castellterçol i Mataró, el segon.

Del NP germànic GÄIREBALD (Förstemann, 575).

Convindria més informació sobre el Racó del *Girgaldó*, del terme de Culla (Alt Maestrat) (XXIX, 63. 23), per decidir si ve del mateix o d'una variant del precedent *Girambell*. J. F. C.

Girbeta, Girbia, V. *Gerb*
Gireni, Gireny, V. *Ger*

GIRÓ

Poblet de la Baixa Ribagorça, agregat al municipi de Monesma.

PRON. LOCAL: *ġiró*, oït allí mateix (XVIII, 153-4), a la Torre de Baró (XVIII, 155.13), a Monesma i a Montanyana (XVIII, 159), llocs tots on apitxen la *ġ*, pronunciant *ġ*.

5 MENCIONS ANT. 1110: «--- *Gerone* --- *Girone* en la carta de població p. p. Font Rius (§ 43); 1280: *Rationes Decimarum* (I, 134), on no figura sinó com a NP, però en un context que ens duu a situar-lo en aquest lloc: «*Stopaynà* --- *Castelgaleff* --- *abbate de Capela*, Iohanne de *Giró*, clerico, pro sacrista *Rotensi*, Lorian, Vila-carles ---»; 1377: «G. Galotxer --- pach --- als hòmens de *Giró* et de *la Mora* ['La Móra de Montanyana'] 25 florins per lo damnatge» (MiretS., *Templ.*, p. 419). Id. en un altre doc. poc posterior (mal datat, MiretS., *ibid.*, on va junt amb *Castelló d'Encús*, p. 477); 1495: *Giró* amb 8 focs en aquest cens; 1533: id. afr. amb *Montanyana* (Moner, *Bi. Escr. Rbg.*); 1620: id. (*Bu. Ass. Exc. Cat.* XI, 127). Apareix *Chiró* en un mapa de Cat., princ. S. XVII, p. p. Jo. B. Hofmann de Nuremberg.

20 ETIM. Probablement del NP germànic GEIRO (Först. en documenta 12 cites des del S. VIII, col. 573), deriv. de la fecunda arrel germ. GAIR/GEIR- (17 noms en Först.); és un hipocorístic en -O(N) del tipus germànic tan corrent.

Com a NP o cognom el trobo molt estès per tot el domini si bé en part pot venir secundàriament del NL ribagorçà (vista la seva freqüència en les zones veïnes); i en part, directament, del NP germànic: «*Trossos de Giró*» a Envall; «*Camp de Giró*», a Llarvent; «*Font de Giró*» a Borén (XXXVII, 121.1, 10.7, 93.10). També, però, en tinc nota directa en altres zones: cognom a Vilafranca Pen., Figuerola del Cp., Cadaqués, Puçol, Crevillent.

35 A l'art. GER he estudiat en apèndix el NL *Guiró* de l'alt Pallars. I reconeixent que no se li troba explicació gens segura com a nom pre-romà d'aquella família ibero-basca, acabo suggerint que vingui del mateix origen que *Giró*; és menys segur, i fins objectable, a causa del *Gui-* no palatal; tanmateix resta tant o més possible que l'etim. pre-romana: car els visigots o francs que portarien aquest NP en el nostre Pirineu devien pronunciar-lo encara amb *g* oclusiva.

GIRONA

La ciutat cabdal del Nord-est del Principat.

PRON.: *žiróna*, general; modernament no ho és menys el gentilici *gironí*; seria, però, avantatjós i recomanable reservar *gironí* per a les coses i la gent de la ciutat, i usar *gironès, -esa, -esos*, com a gentilici aplicat a totes les comarques del Nord-est (diòcesi i «regió II»), aplicable també als dos Empordans, la Garrotxa i La Selva (ultra el Gironès).

50 MENCIONS ANT. Plini (*Nat. Hist.* III, 23) enumera els *Gerundenses* entre els pobles dependents del *conventus* de *Tarraco*. *Gerunda* figura ja en l'*Itinerari Antoní* i el Geògraf de Ravenna. *Gerunda* també